

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 145/09-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. apríla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. V. P., K., vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného v čl. 41 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8 CoP 312/2007 z 23. mája 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. V. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola faxom 20. októbra 2008 a 27. októbra 2008 poštou doručená sťažnosť Ing. V. P., K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva zaručeného v čl. 41 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 CoP 312/2007 z 23. mája 2008.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 27 P 131/2006 z 2. októbra 2007 bol maloletý M. P. (ďalej len

„maloletý“) zverený do náhradnej osobnej starostlivosti jeho starej mamy V. J. (ďalej len „stará mama“), sťažovateľ ako otec maloletého bol zviazaný prispievať na jeho výživu a zároveň bol upravený jeho styk s maloletým. Na základe odvolania sťažovateľa krajský súd napadnutým rozsudkom sp. zn. 8 CoP 312/2007 z 23. mája 2008 zmenil rozsudok okresného súdu tak, že návrh starej mamy na zverenie maloletého do jej náhradnej osobnej starostlivosti zamietol a upravil styk starej mamy s maloletým tak, že je oprávnená mať maloletého u seba každý týždeň od štvrtka po skončení vyučovania do pondelka pred začiatkom vyučovania.

Sťažovateľ namietal, že uvedeným rozsudkom krajský súd v skutočnosti neupravil styk starej mamy s maloletým, ale rozhodol „o systéme striedavej výchovy“ sťažovateľa ako otca maloletého s jeho starou mamou, čím porušil ustanovenie ústavy, podľa ktorého „Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona“, pričom ide o ustanovenie čl. 41 ods. 4 ústavy, zatiaľ čo sťažovateľ v sťažnosti v súvislosti s citovaným ustanovením uvádza, a to aj v petite sťažnosti, čl. 41 ods. 1 ústavy. Vzhľadom na skutočnosť, že zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a zmene a doplnení niektorých zákonov účinný v rozhodnom čase neupravoval otázku „striedavej výchovy“, sťažovateľ považuje napadnuté rozhodnutie krajského súdu za rozhodnutie nad rámec zákona.

Zo sťažnosti ďalej vyplýva: „Sťažovateľ Ing. V. P. sa domnieva, že Krajský súd v Košiciach vydal napadnutý výrok o styku starej matky V. J. s mal. M. P. jednak z dôvodu predsudkov týkajúcich sa schopnosti otca ako rodiča riadne vychovávať mal. dieťa, ako aj predsudkov týkajúcich sa jeho zdravotného stavu a stanovenej diagnózy schizofrénia, keďže z ľudí trpiacimi duševnými chorobami a poruchami má naša spoločnosť strach, v minulosti v komunistickom režime bola ich existencia potieraná akoby neexistovali, s ani v súčasnosti nie je schopná naša spoločnosť poskytnúť im pomoc potrebnú na ich začlenenie sa do spoločnosti a prijať ich s ich zdravotným postihnutím.

Podľa názoru súdu stará matka mal. V. J. napriek tomu, že trpí depresiami, ktoré môžu viesť k suicidiálnym pokusom je vzhľadom na svoje pohlavie lepšie spôsobilá vychovávať mal. dieťa ako otec dieťaťa.

Uvedený názor súdu vyplýva pravdepodobne z dlhoročnej zaužívanej súdnej praxe, že mal. dieťa má byť zverené do výchovy matky a že otec nie je ako rodič spôsobilý zabezpečiť riadnu výchovu mal. dieťaťa tak ako matka, a taktiež z diskriminácie otcov v nasej spoločnosti v súvislosti s rodičovskými právami.“

1.1 Vzhľadom na uvedené podstatné skutočnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP/312/2007-137 (7206221226) vo veci maloletého M. P. bývajúceho u otca, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Košice II, dieťaťa rodičov neb. Ing. I. P. a otca Ing. V. P. bývajúceho v K., na návrh starej matky V. J. bývajúcej v K., v konaní o náhradnú osobnú starostlivosť, výrokom rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8 CoP/312/2007-137 (7206221266) zo dňa 23. 5. 2008, ktorým upravil styk starej matky V. J. s mal. M. P. tak, že je oprávnená mať dieťa u seba každý týždeň od štvrtka do pondelka s tým, že dieťa vyzdvihne zo školy, ktorú maloletý navštevuje, vo štvrtok po vyučovaní a na tom istom mieste ho odovzdá v pondelok pred začatím vyučovania, porušil právo sťažovateľa Ing. V. P. podľa čl. 41 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Výrok rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8 CoP/312/2007-137 (7208221226) zo dna 23. 5. 2008, ktorým upravil styk starej matky V. J. a mal. M. P. tak, že je oprávnená mať dieťa u seba každý týždeň od štvrtka do pondelka s tým, že dieťa vyzdvihne zo školy, ktorú maloletý navštevuje, vo štvrtok po vyučovaní a na tom istom mieste ho odovzdá v pondelok pred začatím vyučovania, zrušuje a v tejto zrušenej časti vec vracia Krajskému súdu v Košiciach, aby o nej znovu naj konal a rozhodol.

3. Sťažovateľovi Ing. V. P. priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 50.000,- Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je mu Krajský súd v Košiciach povinný vyplatiť do 60 dní od doručenia tohto nálezu.

4. Krajský súd v Košiciach je povinný sťažovateľovi Ing. V. P. zaplatiť náhradu trov konania vo výške 5.812,- Sk (slovom päťtisícosemstodvadsať slovenských korún) na účet právneho zástupcu sťažovateľa Mgr. M. D. advokátky do 60 dní od doručenia tohto nálezu.“

2. V súvislosti s právnym zastúpením sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom je potrebné konštatovať, že k sťažnosti síce bolo pripojené splnomocnenie na zastupovanie sťažovateľa advokátkou Mgr. M. D., K., avšak toto „*Plnomocenstvo*“ nespĺňa základnú náležitosť podľa § 20 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), podľa ktorého sa v splnomocnení musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom (navyše splnomocnenie predložené sťažovateľom bolo udelené ešte v roku 2006 a je v ňom uvedená adresa sídla advokátky odlišná od adresy jej sídla uvedenej v sťažnosti). Vzhľadom na uvedené ústavný súd bol toho názoru, že sťažovateľ nie je v konaní pred ústavným súdom právne zastúpený advokátom. Napriek tomu ústavný súd nevyzval sťažovateľa na predloženie kvalifikovaného splnomocnenia, pretože aj keby absencia povinného zastúpenia bola predložením relevantnej plnej moci odstránená, nič by to nemohlo zmeniť na ďalej uvedených záveroch o zjavnej neopodstatnenosti podanej ústavnej sťažnosti.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že rozsudkom krajského súdu č. k. 8 CoP/312/07-137 z 23. mája 2008, ktorým bol zmenený rozsudok okresného súdu č. k. 27 P 131/06-87 z 2. októbra 2007, bol porušený čl. 41 ods. 4 ústavy. Napadnutý rozsudok krajského súdu nadobudol podľa zistenia ústavného súdu právoplatnosť 28. augusta 2008.

1. Sťažnosť bola ústavnému súde podaná faxom (elektronickými prostriedkami) 20. októbra 2008 a sťažovateľ túto sťažnosť písomne doplnil podaním odovzdaným na poštovú prepravu 27. októbra 2008, pričom v tento deň bola zásielka doručená aj ústavnému súde.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

Podľa § 42 ods. 1 OSP podanie možno urobiť písomne, ústne do zápisnice, elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom podľa osobitného zákona, telegraficky alebo telefaxom. Podanie obsahujúce návrh vo veci samej, ktoré bolo urobené telegraficky, treba doplniť písomne alebo ústne do zápisnice najneskôr do troch dní; podanie urobené telefaxom treba doplniť najneskôr do troch dní predložením jeho originálu. Na podania, ktoré neboli v tejto lehote doplnené, sa neprihliada.

Sťažovateľ podal teda sťažnosť faxom 20. októbra 2008 a písomne ho doplnil až 27. októbra 2008, t. j. po viac ako troch dňoch od jeho podania elektronickými prostriedkami, preto ústavný súd na elektronické podanie sťažovateľa neprihliadal a sťažnosť posudzoval, ako keby bola prvýkrát včas podaná 27. októbra 2008.

2. Z obsahu sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľ namietal, že napadnutým rozsudkom krajského súdu bolo porušené jeho základné právo zaručené v čl. 41 ods. 4 ústavy (avšak pokiaľ sa v petite sťažnosti uvádza čl. 41 ods. 1 ústavy, ústavný súd to vzhľadom na obsah sťažnosti považoval za chybu v písaní, pozn.), podľa ktorého: „Starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona.“

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (III. ÚS 263/03, I. ÚS 27/04, I. ÚS 158/05, I. ÚS 337/06, II. ÚS 27/07 a iné).

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Je potrebné uviesť, že námietky vznesené sťažovateľom nie je možné považovať za dôvodné. Krajský súd v napadnutom rozsudku ústavnokonformným postupom (ktorý inak napadnutý ani nebol) a v súlade s relevantnými hmotnoprávnymi podmienkami dostatočným spôsobom odôvodnil, prečo zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a prečo upravil styk starej matky s maloletým tak, ako to je uvedené vo výroku napadnutého rozhodnutia, keď v odôvodnení tohto rozsudku okrem iného uviedol:

„(...) Odvolací súd doplneným dokazovaním skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa dospel k záveru, že je v záujme maloletého so zreteľom na zabezpečenie jeho práva byť osobne vychovávaný rodičom, aby bol v osobnej starostlivosti otca, ktorému v súčasnosti nebráni žiadna prekážka realizovať svoje právo rodiča, t. j. osobne sa starať o maloletého. Otec v súčasnosti vytvoril maloletému bezkonfliktné, vyrovnané rodinné prostredie, v ktorom maloletý už nadobudol pocit bezpečia a istoty. Takýto záver dovoľuje aj nepochybne zistená skutočnosť, že otec sa o maloletého riadne stará od leta roku 2006, preto odvolací súd dospel k záveru, že ponechanie maloletého v osobnej starostlivosti otca je aj v súlade so zásadou stálosti výchovného prostredia, určenou rozhodujúcimi okolnosťami preukázanými v priebehu celého konania. Pretože odvolací súd nezistil v súčasnosti dôvody, pre zverenie maloletého do náhradnej osobnej starostlivosti starej matky, dôsledne rešpektujúc vyššie uvedené právo rodiča a dieťaťa zmenil napadnutý rozsudok podľa § 220 O. s. p. tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku. Vychádzajúc zo zisteného skutkového stavu, vzhľadom na špecifiká tejto veci, spočívajúce v citovej viazanosti maloletého na starú matku po smrti jeho matky, odvolací súd upravil styk starej matky s maloletým, pretože dospel k presvedčeniu, že upravený styk maloletého so starou matkou je v jeho záujme a vyžadujú si to pomery v rodine. Bez ďalšieho je v záujme maloletého, aby sa so starou matkou stretával, ku ktorej prechováva citový vzťah a stará matka môže rozhodne pozitívne obohatiť celkový ale najmä citový vývoj maloletého. Rozsah úpravy styku starej matky s maloletým zodpovedá zistenému skutkovému stavu ale tiež špecifikám tejto právnej veci, spočívajúcim aj v tom, že rodina maloletého pred smrťou jeho matky bývala u starej matky, ktorá v značnej miere participovala na starostlivosti o maloletého a na toto prostredie je mal. zvyknutý a citovo viazaný. Stará matka po smrti matky maloletého môže aspoň čiastočne suplovať rolu matky vo vývoji maloletého. (...)“

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, ako aj na aplikáciu relevantných hmotnoprávnych ustanovení uvedených v napadnutom rozsudku toto rozhodnutie krajského súdu nemožno považovať z hľadiska hmotnoprávneho posúdenia za nesprávne ani za arbitrárne, ale ani za nedostatočne zdôvodnené. Treba zdôrazniť, že samotná skutočnosť, že všeobecný súd nerozhodol v súlade s predstavami sťažovateľa, neznamená nezákonnosť, resp. neústavnosť rozhodnutia. Nie je totiž súčasťou základného práva na súdnu ochranu, resp. na spravodlivé súdne konanie právo účastníka konania na rozhodnutie v súlade s jeho predstavami.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. apríla 2009